

PROČ SE STÁLE NEDAŘÍ DIGITALIZOVAT ČESKÉ FILMY?

Dlouhodobý problém s digitalizací českých filmů již dávno překročil mez trpělivosti českých filmových profesionálů a diváků českých filmů. Důrazně protestujeme a žádáme nápravu — odvolání generálního ředitele NFA PhDr. Michala Breganta.

V roce 2017 byly mezinárodně certifikovány *Metodiky digitalizace národního filmového fondu metodou DRA – Digitálně restaurovaného autorizátu*. Tento projekt Národní kulturní identity (NAKI) zadaný Ministerstvem kultury České republiky stál české daňové poplatníky 52 mil. Kč. Byl úspěšně dokončen týmem řešitelů z Akademie múzických umění (AMU) a Českého vysokého učení technického (ČVUT). Následovala kvalitní digitalizace několika filmů (např. *Radúz a Mahulena*, rež. *Petra Weigla*, *Povídka malostranská*, rež. *Jiřího Krejčíka*), které prověřily efektivitu, spolehlivost i ekonomičnost nové metodiky DRA.

Michal Bregant, coby děkan FAMU a vedoucí řešitel vedlejšího účastníka projektu NAKI, kterým byl od počátku také Národní filmový archiv (NFA), pomáhal tento projekt založit. Svým podpisem aktivně podpořil jeho vznik. Od samého začátku znal kruciólní podstatu metody DRA — digitalizaci formou „autorizátu“, tedy digitalizaci za účasti autorů. Metoda DRA zároveň zahrnuje práci odpovědného, vysokoškolsky vzdělaného digitálního restaurátora, (v oborech kamera a zvuk), který spolupracuje s expertní skupinou profesionálů, stejně jako je tomu např. při restaurování výtvarných děl.

Krátce po zahájení projektu se však Michal Bregant postavil proti metodě DRA s vyjádřením že jde „o blbost“ (cit.) — bez udání jakýchkoliv racionálních a faktických argumentů. Následně donutil NFA z projektu bezdůvodně odstoupit. Veškerým svým úsilím a spoluprací s vedením Státního fondu kinematografie (SFK) nadále projekt a jeho úspěšné digitalizace bojkotoval. Hledal cestu, jak filmy restaurovat bez odborných restaurátorů — místo kameramanů předal filmy do rukou zcela nepřipravených filmových kurátorů. Nezpochybňujeme obecnou erudici kurátorů, ale jejich kompetence na poli filmový obraz a zvuk, které jsou doménou kameramanů a mistrů zvuku, kteří jej od počátku kinematografie vytváří. Mistrovská výtvarná díla také nerestauroují kurátoři galerií. Ani u nás, ani jinde ve světě.

Po důrazném upozornění vládě v roce 2016 od 80 předních českých a slovenských filmových tvůrců, následoval podpis dohody mezi FAMU a NFA, kde stojí, že se dalších digitalizací budou účastnit kameramani nominovaní Asociací českých kameramanů (AČK) a kvalitní mistři zvuku. Plánem dohody mělo být pořizování vzorků DRA z filmů žijících autorů, kteří ale stále marně čekají, kdy k tomuto vzorkování jejich děl dojde. Jde o mistry české kinematografie jako jsou Jiří Macháně, Ivan Šlapeta, Jiří Macák, Andrej Barla, Jiří Šámal, Ivan Vít, Vladimír Malík, Jiří Kadaňka, Jaromír Šofr a mnozí další.

Michal Bregant v roce 2014 vyvezl přes deset filmů do maďarské filmové laboratoře Magyar Nemzeti Filmlap a bez účasti českých kameramanů a mistrů zvuku tam zdigitalizoval filmy do zcela nepřijatelné podoby. Výsledek odsoudila mj. i hodnotící expertní skupina svolaná Ministerstvem kultury ČR, která potvrdila, že tyto filmy „nelze považovat za restaurované“ (cit.). Vzniklá škoda odpovídá rozpočtu investice z tzv. norských fondů — 26,5 mil. korun. Přesto Michal Bregant tyto filmy stále nutí české televizní vysílatele používat. Česká televize si vymínila, že bude film *Dobry voják Švejk* vysílat z maďarského masteru pouze tehdy, když dostane od Michala Breganta povolení film technicky přepracovat ve smyslu celkových rozsáhlých oprav tonálního a barevného podání obrazu tak, aby Švejk měl na sobě opravdu rakousko-uherskou uniformu, barevně odpovídající historickým reáliím, aby rovněž jeho obličej měl přijatelný pleťový tón (v inkriminovaném digitalizátu má Švejk zelenou pleť). Švejkovská absurdita celé situace je dokladem nekompetence Michala Breganta.

Objevily se také pokusy NFA a SFK nahradit metodu DRA tzv. „metodou vzorkování“. Vzorkování je sice pravou podstatou certifikované Metodiky DRA, ale takové svévolné přebírání klíčového termínu z certifikované metodiky DRA se ukázalo, jako pouhé odvedení pozornosti od skutečnosti, že NFA, ani SFK žádnou metodiku digitalizace a restaurování nemají. Autoři metodiky DRA proto zvažují podat trestní oznámení na NFA a SFK za porušení autorských práv. Doposud neexistuje jiná metodika, než metodika DRA, která je řádně certifikovaná.

Přes opakované stížnosti a trojí interpelace poslanců PSČR ze stran STAN a Pirátů na ministry kultury Ilju Šmída, Antonína Staňka a Lubomíra Zaorálka se nic nestalo. Ministři kultury nic

nepodnikli, nápravu nevyjednali a digitalizaci nechali padat volným pádem do propasti. Posledním skandálem je žalostně provedená digitalizace filmu *Až přijde kocour režiséra Vojtěcha Jasného*, kterou NFA nechal provést v italské laboratoři L'immagine Ritrovata v Bologni. Výsledek pobouřil nejen odbornou veřejnost, ale i dědice autorských práv kameramana Jaroslava Kučery, kteří žádají stažení tohoto digitalizátu z distribuce a televizního vysílání.

Paralelně probíhají digitalizace filmů realizované z prostředků filantropů manželů Milady a Eduarda Kučerových — metodou DRA, ale tajně. NFA a SFK zakázali tento fakt uvádět v titulcích filmů, NFA metodiku DRA občasně uplatňuje, ale bez jejího korektního uvedení a ocenění. Digitální restaurátor těchto filmů je nucen setrvat v anonymitě stejně jako všichni členové expertní skupiny, kteří mu pomáhají. K tomu všemu, za svoji práci nejsou honorováni. Jde o velmi trapnou a ostudnou situaci a jen doufáme, že manželé Kučerovi o ni vědí. Michal Bregant se přesto na pódiu karlovarského filmového festivalu pyšní úspěchy digitalizace filmů metodou DRA (např. v letošním roce film *O slavnosti a hostech*, rež. Jana Němce), tedy metodou, kterou dříve označil za „blbost“.

Bez změny vedení NFA se v dohledné době tristní situace s digitalizacemi českého zlatého filmového fondu nezmění. Budeme nadále nuceni sledovat české filmy v poškozené a dehonestující podobě a budeme nadále svědky ztráty zájmu o české filmy u mladé generace.

Vyzýváme Ministerstvo kultury, aby neprodleně odvolalo ředitele NFA Michala Breganta, ustanovilo mandatorní fond na restaurování českých filmů s ročním rozpočtem 15 mil. korun, abychom konečně kvalitně, efektivně a důstojně digitalizovali české filmy a vraceli jim jejich skutečnou tvář. Rovněž vyzýváme k nevyvážení českých filmů do zahraničí bez účasti českého digitálního restaurátora a jeho expertní skupiny. Máme doma dostatečně kvalitní pracoviště, kde umíme filmy sami mnohem levněji a kvalitněji digitalizovat a restaurovat. Příkladem je UPP, které provádí digitalizace na vysoké úrovni, či Česká televize, kde probíhají digitalizace metodou DRA — s kvalitně sestavenou restaurátorskou skupinou pracující na digitalizaci v rozlišení 4K. ČT se tím připravuje na zahájení vysílání ve formátu UHDTV. A konečně, zásadním přínosem digitálního restaurování metodou DRA je kvalitně naskenovaný negativ. To znamená záchranu a zabezpečení zdroje díla pro budoucnost.

14.9. 2021 v Praze

Asociace českých kameramanů, z.s.

Český filmový a televizní svaz FITES, z.s.

OOA-S - Ochranná organizace autorská - sdružení autorů děl výtvarného umění,
architektury a obrazové složky audiovizuálních děl

OAZA - Ochranná asociace zvukařů – autorů z.s.

AFP – Asociace profesionálních fotografů České republiky

Obec spisovatelů České republiky, z.s.